

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évről-évre:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háború idején:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 26 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 évszázad utáni napok kivételével.

Beszékesítés és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 8.

A szerkesztőség kizárólag visszadán
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 4.

Sötét tervek — világos törvények.

A kuriai bíraskodást választási ügyekben fenn kell tartani mindaddig, amíg a parlament ki van téve egy újra feltámadó szabadelvű rendszer lehetőségének.

Helyes dolog, hogy erről Polónyi már most gondoskodik, még helyesebb, hogy a törvény egynemű életkötelen, sőt kijátszásra egyenesen felhívó intézkedéseit módosíttatni kívánja.

Leghelyesebbnek tartom azonban azt, ha a választást megsemmisítő okok közé fölveszik a federalista és szocialista igazításokat.

De e két dolog amily helyes, éppoly veszedelmes is.

Miért?

Azért, mert minálunk az igazítás vádját mindenkinek szemébe szokás vágni, akár igazat, akár nem, másrészt pedig a megengedett és meg nem engedett igazítás között nem szokás nálunk különbséget tenni.

Már most mit tegyen a jelölt, hogy igazítás vádját ellene utólag se lehessen felhozni?

Legjobb lenne, ha elmenne az ügyészhez és ott bemutatná előzetesen minden elmondandó beszéd kéziratát, ott lebélyegeztetné és a nép előtt felolvasná.

Ezt akarják most Oroszországban.

Ki vehetné ezt komolyan?
 Éppen azért föltétlen szükség minálunk, hogy az igazítás elvégre megszűnjék a nemzeti politika achilles-sarka maradni.

Minden jelölt igyekszik hallgatóit arra bírni, hogy az ő programjának helyes voltát belátva, reá adják szavazataikat.

Mire van tehát szükség?

Arra, hogy a polgárok már jóval a választások előtt teljesen tisztában legyenek a pártok elveivel. Ahol a polgárság erre nem képes, ott minden a jelölt személyétől függ, meg azoktól az érdekektől, amelyekkel a választásokat magához tudja csatolni. Minél nagyobb a választók száma, annál nehezebb a jelölt dolga, de a pártok vezetéségei annál is komplikáltabb.

Ezért van szükség gyakori népgyűlésekre s a néppárt ezért nevelt magának egész generációt ezeken a gyűléseken.

A programbeszédnek pláne, ha minden faluban külön-külön tartatnak, bizony, különösen igazított időkben, gyakran fajúhatnak el igazításokká és az ellenpárt éppen az ilyen ex abrupto falusi programbeszédet használhatja ki a már megválasztott képviselő ellen, és ezt teheti annál is inkább, mert nincs tételes jogszabályunk, amely az igazítás kriteriumát világosan és kétséget kizárólag megállapítaná.

Mert nem elég azt tudni, hogy a szónok mi ellen beszélt, hanem azt is kell

tudni, hogy beszédeben milyen hangon, milyen eszközök igénybevételére buzdított!

Nincs az államban törvény, amelyet alkotmányos uton meg ne lehetne változtatni. Már pedig a pártok éppen azon alapúnak, hogy egyik-másik törvényt megakarják változtatni. A megváltoztató törvény káros, szerintem káros voltát a választók előtt fel kell tárnom. Ha pl. a polgári házasságról szóló törvényt megakarom változtatni, annak a törvénynek hiányos voltára, s a revízió szükségére rá kell mutatnom. Igen ám, de a kuria kikergethet a parlamentből, ha néhány tanu rám esküszik, hogy a »házasság jogi intézménye ellen« igazítottam? Hol van a határ a polgári házasság törvénye ellen megengedett érvelésben és hol kezdődik az igazítás a »házasság jogi intézménye ellen«.

Mig erre nézve törvényes, biztosított cinozura nem lesz, addig nem lesz megámadhatlan mandátum.

De különösen veszedelmes az igazítás biztos körülírásának e hiánya a szocialista és a nemzetiségi kerületekben.

Nagyon könnyen támadhatnak keresztényszocialista pártok és jelöltek éppen a szociáldemokrácia ellen. A keresztény szocializmus programja érdekében bizony sok kellemetlen dolgot kell feltárunk a nép előtt. Ha most a szolgabíró urnak nincs a kezében az igazításról kri-

mögött felállítva Kapeller Ulrich vezérlete alatt állott.

A haditerv tekintettel a nehéz lovasság hiányára a következő volt:

Az előnyomulás a nyugaton levő dombok kihasználásával úgy bajtassék végre, hogy a balszárny egész Kruthig előnyomulva (Dürnkuth, ujabban e falu után nevezték el az ütközetet), ott állást foglaljon, míg a közép és jobbszárny a Sulz patakon átkelve induljon támadásra s egyidejűleg fedezze a Stillfried-féle vezető visszavonulási utat.

Az ifju László magyar király Rudolf császár kívánságára nem vett részt az ütközetben, hanem egy magaslaton figyelte mindkét sereg mozgását.

László királynak valóban királyi látványban volt része!

Mikor a felkelő nap arany sugarai megbontották a finom ködöt s szikrázva tüdőkölték a fűszállakon csillogó harmatcseppekben, a morvamező éjszaki részén közel 75 ezer harcra kész ember állott. A nehéz vértéken s

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

A morvamezei ütközet.

— 1278. augusztus 18-án. —

Irtá: Thibaldo.

A reggeli finom köd még szélesen kiterjeszkedve feküdt a Jedenspeugen előtti lapályon, mikor mindkét oldalon felfejlődtek csatarendbe a seregek. Ottokár a terep alakulásra való tekintettel nagy gonddal helyezte el nehéz lovasságát. Nagy félholdat képező seregének jobb szárnyát a széles pallosú csehek s a könnyű lándzsákkal és ijakkal felfegyverzett bajorok alkották. Mellettük álltak a gyalogos morvák, kik baljukra csatolva híres kerek pajzsukat viselték, miket fejük fölé tartva vakmerően támadták meg még a nehéz lovasságot is. Maga a nehéz lovasság Ottokár személyes vezérlete alatt középen volt felállítva, míg a különböző nemzetiségű és fegyverzetű len-

gyekek, sléziaiak, türingiaiak stb. Ottokár balszárnyát képezték. A tartalék Milota lovag vezérlete alatt a közép mögött állott csata rendben.

Rudolf császár seregének felállításánál szintén a legnagyobb körültekintéssel járt el. Nehéz lovasság hiányában a lapályt nyugatról szegélyező halmokat használta fel az elővonulásra. Már pitymalatkor hosszú sorban kigyóztak a könnyű íjászok Weidendorf felé, hogy megerősítsék s fedezzék az előre tolt könnyű lovasságot. A sereg maga 5 részre osztva nagy félkörben következésképp volt felállítva. A jobb szárnyon 2 osztályt képezve a magyarok álltak Trencsényi Mátyás gróf és Schildberg István gróf vezérlete alatt. A középet a stájerok, krajgáiak, karinthiaiak, salzburgiak, a svábok, valamint Rudolf császár 500 főből álló rajnai lovasai képezték Rudolf császár személyes vezérlete alatt. A balszárnyon az osztrákok álltak a 100 éves Haslani Otto vezérlete alatt. Ide volt az ostromzászló is beosztva s ennek védelmére a magyar lovasság kirendelve. A tartalék közép

PFAFF KÁLMÁN

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigorúan szabott árak mellett.

6. december

térium, bizony könnyen kerülhetünk kö-
terbe még a választás előtt.

Végül, a nemzetiségeket sem veri meg
végképpen a sors, hogy csakis federa-
lista jelöltet támogassanak. Egy törvé-
nyes alkotmányos alapon álló nemzeti-
ségi pártot a jövőben sem lehetetlennek,
sem képtelennek nem tartok. Ahol 40,000
idegen ajku választó van, nem lehet el-
várni, hogy azok valamelyes önálló tö-
mörülést alkossanak.

No már most a törvényes alapon álló
nemzetiségi jelöltnek is izgatnia kell a
programmja érdekében. De hol végződik
a jogos nemzetiségi törekvések határa
és hol kezdődik a nemzetiségi bünső
izgatás?

Ha valamely fennálló intézményt mo-
dosítani, eltörölni akarok, és ennek er-
kölcsei és jogi hátrányait a nép előtt ki-
fejttem, s végül azt mondom, hogy ha a
parlamentbe küldtök, programom sze-
rint küzdeni fogok jogos fegyverekkel,
akkor nincs hatalom, mely engem izga-
tónak, bünső izgatónak deklarálhát. De
ha egy jogintézményt bizonyítékok nél-
kül becsümelék, gyalázok és a hallga-
tóságot felhívom, hogy tovább ne tőrjön,
hanem a törvényt erőszakkal is változ-
tassa meg, tehát kapára! kaszára! —
bizony ez izgatás. És ha a tőtok, ahe-
lyett, hogy egy tisztességes szótárt és
grammatikát írának, azt hirdetik, hogy
ők a magyar szót kiirtják tüzzel-vassal
mihelyt lehet, — hát bizony az már az
izgatásnál is több.

Hát ezek szerint föltétlen szükség van
arra hogy a kuriai biraskodással kapoco-
latban törvényes kritérium adassék a ha-
tóságok kezébe, hogy tudják megoltag-
mazni ugy a törvényes rendet, valamint

a jelöltnek s a polgárságnak legszentebb
jogait is.

Mig ez a biztosíték hiányzik, addig
a szocialista és a nemzetiségi sajtó lár-
mája meg nem szűnik toborzani a fenálló
rend féktelen gyűlölet egyrésztől, de
másrésztől rendkívül meg van ne-
hezítve éppen a keresztény néppárt küz-
delme és a törvényes agitációja.

A sötét törekvések ellen legjobb or-
vosszer a törvények világossága és félre-
magyarázhatatlansága.

Gedeon.

A delegáció.

A magyar hadügyi albizottság ülése.

Budapest, december 5.

A hadügyi albizottság délután négykor
folytatta ülését.

Okolicsányi László előadó előadja, hogy
az új perrendtartás életbe léptetése után ki-
leacven magyarul tudó hadbíróra lesz szükség.

Bakonyi Samu részletesen foglalkozik e
kérdéssel és több pontokkal óhajtja meg-
toldani.

Szabó István kérdést intéz a hadügymi-
niszterhez, milyen stádiumban van a katonai
becsületbeli eljárás ügye.

Chorin Ferenc egyetért Bakonyival abban,
hogy az igazságszolgáltatás kérdése nem közös
ügy. Hosszasabban foglalkozik a katonai kér-
déssel.

A miniszter ugy hiszi, felesleges tovább
beszélni a katonai perrendtartásról, minthogy
más fórum elé tartozik. Bakonyi javaslatát pe-
dig megtontolás tárgyává fogja tenni.

Zichy Miklós gróf rámutat a hadügymi-
niszter kényes helyzetére. Most is két ellenté-
tes határozat van. O mint a 48-as eszmék hiva

feltétlenül követeli, hogy a törvényhez tartsuk
magunkat. B konyi kijelenti, hogy az osztrák
delegáció határozata irányadó nem lehet.

Rudnyánszky József báró csatlakozik Ba-
konyi álláspontjához.

Az osztrák külügyi albizottság ülése.

Az osztrák külügyi albizottság ülésén
Steiner képviselő megkérdezte Aehrenthalt,
hogy 1430000 korona évi rendelkezési alaptól
a magyar sajtó mennyit kap, mert neki gya-
nuja van, hogy a magyar koalíciós sajtó töb-
bet kap, mint amennyi kvóta szerint illetné.

Aehrenthal nem válaszolt Steinernek. De
a dolog magyar politikai körökben nagy fel-
háborodást okozott és elhatározták, hogy a
magyar delegációban Aehrenthalt határozott
válaszra kényszerítik az ügyben.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 5.

A folyosókat a Juriga-ügy foglalkoztatja.
A mentelmi bizottság hétfői ülésén azt java-
solta, hogy az izgató tót képviselő mentelmi
jogát függeszték fel, hogy vizsgálati fogságba
ültethessék s ne izgathasson tovább Rózsah-
gyen. A nemzetiségi tábor az ügy tárgyalására
tömegesen felvonult s a bizottság jelentése elé
nagy készülődésekkel néz. De a többség tagjai
között is vannak, akik nem akarják kiadni a
képviselet azért, hogy vizsgálati fogságba ne
vigyék, még akkor sem ha tót.

A mai ülésre Uray Imre és Hencz Károly
jegyezték be interpellációt. Hencz az, Urániá-
nak »Rendnek muszáj lenni« című darabja
»vallásérték« jelenetei miatt interpellál. A mult-
kori interpelláció restanciákkal együtt így a
mai ülésre hét interpelláció elmondása vár. Az

a könnyű sisakokon táncoló napsugár, a türel-
metlenül toporzékoló lovak, az öldöklő fegyve-
rek végtelen sora, izgatón felséges látványt
nyújtottak. A sötét rostélyos sisakok közül
pompásan bontakozott ki a kun lovasok tej-
fehér kucsmája... Egy hosszú kürtjelre a
hatalmas sereg letérdelt rövid imára s aztán
megelevedett, megmozdult az egész sereg. A
fehér kucsmájú kunok apró osztályokba szétte-
rülve villámgyorsan megindultak Ottokár mo-
zduatlan serege felé. Csakhamar felhangzott
szilaj harci danájuk s a könnyű keleti szélben
büszkén lobogott háromszínű Szűzmáriás lobo-
gójuk!

Ottokár serege mozdulatlan némaságban
várta vezérének intését, hogy meginduljon az
élethalál harcra. Ottokár élénk figyelemmel
nézte az ellenség tömött csatarendjét s várt.
Rá nézve rendkívül előnyös, ha az ellenség
támad s így kénytelen a kettőjük közt levő
csekély vizű Sulz patak medrén átkelni. Ne-
bíz lovasságát a Marck folyó miatt nem le-
hetett támadásra vinni. A Marck régi medre
ugyanis Rudolf serege mögött a halmok al-
jába kanyarodott be s így Ottokár előnyomu-
lás közben mindig keskenyebb csatateret ta-
lált volna maga előtt. Az egész csatater egy
roppant V betűhöz hasonlított, melynek egyik

szárát a hegyes halmos vidék, másik szárát
pedig a Marck folyó képezte.

Ottokár várt. Mikor aztán megpillantja a
kis rajokban elővágató kunokat, visszafordul
nyergében s végig pillant délceg seregén.
Szíve diadalmas örömtől ittasul meg látva
mozduatlan álló délcog csapatjait. Itt vannak
mind, eljöttek valamennyien, hogy kivívják
számára s diaoat! Szeme gyönyörködve pil-
lantott végig a jobb szárnyon álló széles pal-
losu, nehéz, zárt sisaku cseheken. Kipróbált
vitézek valamennyien s kardjokra nem tapad
semmi szeny. Mellettük a szálás bajor ijá-
szok s a rettegett rövid kardú, kerek pajzsú morva
gyalogság. Aztán itt állnak a nehéz vértések
villogó nehéz csatabárdjaikkal; az ő védelmére
kirendelt válogatott lándzsásai. Mindmegannyi
kipróbált hős! A balszárnyon pedig a vitéz
fehértollas lengyelek, festőleg összekeveredve
a rövid tunikás sléziaiakkal! Ottokár szíve elé-
gedetten dobogott szin ezüst vértetében.
Mint egy hadisten, ugy ült sötét lován s a
napsugár kacérkodva csókolta ezüst sisakjának
aranyos díszítését... Egyszerre fülébe csen-
dült a kunok vad harci dala s erre megsar-
kantyuza lovát s odavágtat nehéz lovasságá-
hoz. Harcvágytól izzó érces hangja csakhamar
felcsendült, bátran hiva fel vitézeit a bizonyos

diadalra, s aztán fényes acélkardja sivitva rö-
pent ki drága hüvelyéből. Egy pillanat múlva
20 ezer kard pattant ki hüvelyéből s a nap-
sugár vakítón ragyogott a tükörsima acél
pengéken.

— Előre a diadalra! — kiáltja Ottokár s
érces hangjára felelet gyanánt felharsannak a
mélyhangú kürtök s a jobb szárnyon levő
cseh gyalogosok ajkán felhangzik a csa-
tadal.

Péntek volt 1278 augusztus huszonha-
tadika napszak — déli 12 óra.

És a történelem kereke meglódul, hogy
egy nagy fordulatot adva a világnak megálljon
a kiömlött tenger verben...

IV.

A két harcvágytól égő sereg összetalál-
kozott. Először a Rudolf balszárnya ütközött
össze Ottokár jobbszárnnyával, de már pár pil-
lanat múlva rettenetes erővel csapott össze a
két közép és a két keleti szárny is. A vadul
vágató cseh lovasság csakhamar benyomul a
középre s kezdetét veszi a rettenetes viadal.
A csillogó pengék hangos csengéssel verődtek
az acél sisakokra, míg a nehéz harci bárdok
tompá koppanásai a halál megannyi fagyos
csókjai voltak...

Vizmentes vadász Halina csizmák a legjobb kivitelben.

Eigner Ede és Társa

Kobrak cipők
egyedüli raktára!

Szolid kiszolgálás!

kizárólagos cipő áruházában

Nagyvárad, Bémer-tér.

Különlegességek női- férfi- és gyermek
cipőkben a legegészségesebb és legjobb kivitelben.
Gummi sárcipők- és Csizmák nagy választékban.

1752.

Szabottárak!

Vidéki és helybeli telefon 695

elnök azt indítványozta, hogy az interpellációkra fél két órákor térjen át a Ház, de Balogh Ernő indítványára azt határozták, hogy egy órákor kezdik meg az interpellációk tárgyalását.

Vlád rekriminál.

Napirend előtt Vlád Aurél szólalt fel személyes megtámadtása címén. Őt interpellációja megválaszolása alkalmával Polónyi keményen megsértette, mert azt mondta róla, hogy bécsi pártokkal cimborál. Ezt pártja nevében visszautasítja. (Zaj.)

Felkiáltások: Micsoda párt nevében?

Vlád Aurél: A nemzetiségi párt nevében! A baloldalon: Ilyen nincs!

Hédervári Lehel: Párt mint bünszövetkezet!

Vlád Aurél: Ő bécsi politikusokkal nem érintkezett, ilyeneket nem is ismer, Polónyi azt is állította, hogy a nemzetiségi Fejérváryékkal cimboráltak. Ez nem igaz. (Derűtség a baloldalon.)

Polónyi Géza: Vlád ténybeli adatok helyett csak tagad. Épp úgy mint vádjaiiban nem bizonyított, csak állított. Ő különben csak azt mondta, hogy csodálatos véletlen, hogy Gessmann interpellációja a bécsi reichsrathban, melynek tartalma azonos Vládéval, ezzel egy napon kelt.

Juriga ügye

Juriga Nándor (szólásra jelentkezik, Nagy zaj. Felkiáltások: Börtönbe vele.)

Az elnök: Milyen címen akar szólni?

Juriga Nándor: Személyes megtámadtásom címén. (Nagy derűtség.) Polónyi azt beszélt, hogy ő bűnbánó, rimánkodó levelet intézett hozzám. Kérde, ki volt az, aki őt a miniszteri szobába hívatta s azt mondta: adjál papom nyilatkozatot, hogy a hátamat földözsem a világ előtt és én beszűntetem a püredet. (Derűtség.) Én megírtam a nyilatkozatot, nem is szégyenlem. A cikkben pedig nem a magyarságot, hanem a sovén politikusokat támadta. (Mozgás. Zaj.) Kérde, ki volt az, aki őt Günther államtitkárhoz hívatta? Ott azt mondta neki az államtitkár: csücsülj le s felkerde, írja a nyilatkozata végére, hogy sajnálja, amit tett. Ő itt köszönő magánlevelet is, de emiatt sincs róstelni valója. Polónyi eljárását nem tartja elégszónak. (Nagy derűtség.) Privát levelet ga-

vallér ember nem zsákmányol ki, hogy, az ellenfele renomméjára törjön. (Derűtség.) Polónyi valótlanul állít, amikor azt mondja, hogy szökni akar. Nohát, édes miniszter uram. (Nagy derűtség.) ha szökni akarnék, most is szökhetnék. Ő nem fél a két éves börtöntől s nem szökik, nem hagyja itt szülő országát, népét s szívesen megy elveért az akasztófa alá is. (Mozgás.) Minden nép életében elkövetkezik a nagypéntek. (Zajos taps a nemzetiségi padokon.) Ő két évvel ezelőtt egyházi felsőbbsege zaklatásai elöl távozni akart, de nem politikai okok üzték. Mi is szeretjük Magyarországot, nemcsak a Kossuthisták — Visszautasítja Polónyi insznuációt. (Zaj.)

Polónyi Géza: Amit Juriga itt a Házban beszél, az homlokegyenest ellenkezik azzal, amit a nép között mond ő is, a többi nemzetiségi képviselő is. Különbözik ő a privát érintkezésben soha sem állott Jurigával, aki neki Karlsbadba írt levelet. Juriga tett kezdeményező lépéseket s így az egész előadás az ő szerepléséről valótlán. Ő a nemzetiségi képviselőnek megígérte, hogy ő méltányosan fog pereikben eljárni, tizenháromat be is szüntetett. Neki kötelessége volt Juriga levelét felolvasni a Házban, hogy a tényállást megismertesse. Ő csakugyan kért Jurigától levelet, melyet az bűnbánó hangon meg is írt.

Juriga Nándor: Nem bűnbánó hangon!

Polónyi Géza: A lelkesnek tudnia kellene, hogy a királyi kegyelem előfeltétele a bűnbocsánat.

Juriga Nándor: Nem tettem semmi rosszat!

Szmrecsányi György: Kapcabetűr! Mit beszél mindig közbel!

Polónyi Géza: A mentelmi bizottság jelentése majd mindenről tájékoztat. Juriga csakugyan Amerikába való költözés címén kérte elbocsátását az egyházmegyétől. (Éljenezés a baloldalon.)

Vlád Aurél (szólásra jelentkezik).

Zajos felkiáltások: Eláll! Eláll!

Az elnök: Milyen címen akar szólni?

Vlád Aurél: Személyes megtámadtásom címén!

Az elnök: Az igazságügyminiszter most meg sem nevezte a képviselő urat.

Vlád Aurél: De igenis megnevezett!

Az elnök: Ne tessék feleselni az elnökkel. Ez még sem járja!

Vlád Aurél: Akkor a házszabályok címén

kívánok beszélni. Polónyi őt csakugyan megemlítette. A nemzetiségi ellen a perek politikai célzattal tartatnak fel.

A mentelmi bizottság jelentése.

Kálosy József: A mentelmi bizottság nevében elmondta, hogy a pozsonyi esküdtbíró-ság Juriga Nándort igaztás címén két évi államtögházra ítélte. Az ítélet még nem jogerős, de a pozsonyi járás szolgabíró-ságtól az az információ érkezett a pozsonyi ügyészhez, hogy Juriga szökni akar. (Felkiáltások: Itt akarja hagyni az apja sírját!) Ezért a pozsonyi ügyész-ség Juriga vizsgálati fogságba való helyezését rendelte el s a pozsonyi főügyész mentelmi joga felfüggesztését kéri. A mentelmi bizottság ilyen javaslatot tesz a Háznak, annál is inkább, mert a pozsonyi főszolgabírónak, a szombat-helyi püspöki helynök is elmondta, hogy Juriga Amerikába való költözésre kért egyházi fölöttes hatóságától engedélyt. (Zaj.)

Vlád Aurél: Mikor?

Az elnök: Csendet kér.

Kálosi József: A nyáron!

Juriga Nándor: Hiszen akkor még meg sem volt az ítélet!

Kálosi József: Kéri a mentelmi bizottság jelentésének elfogadását.

Zboray Miklós: A bizottság javaslata ellen külön kérvényt adott be s azt megindokolva, kéri külön véleménye elfogadását. (Taps a nemzetiségek közt, a balközépen.)

Polónyi Géza: Konstatálni kívánja, miképpen került ez az ügy a Ház elé. Vigyázzunk, hogy el ne hamarkodják a dolgot. Nagyon veszedelmes precedens volna, ha a képviselőház határozatával fölülbírálta érdemileg egy bírósági ítéletet. Ugy került ez az ügy ide, hogy az esküdtzék verdiktje s a meghozott ítélet után a bíróság, tekintet nélkül a mentelmi jogra, elrendelte a vizsgálati fogságot.

Vlád Aurél: Fegyelmet a bíróságnak. (Derűtség.)

Polónyi Géza igazságügyminiszter: A dolgnak ebben a stádiumában szerzett ő értesülést az ügyről. Neki lehetetlen volt a felelősséget vállalnia azért, hogy a bíróságot megvádolja a mentelmi jog megsértésével. Ugyész, vizsgálóbíró csak kötelességét teljesítette. Foglalkozik Zboray felszólalásával s azt mondja, hogy a lényegben téved Zboray. Egy ítélet meghozatala után, amikor a gyanú okok alapján alaposan lehet a szökésre következtetni.

Zboray Miklós: Alaposan!

Polónyi Géza igazságügyminiszter: A helye van az előzetes letartóztatásnak. Különbözik is ennek megítélése a bíróság dolga és joga. Azért, hogy valaki képviselő, nem kaphat paszpartut a büntetőtörvénykönyvvel szemben.

Vlád Aurél: A királysértésre sem!

Polónyi Géza: A szökési gyanút a szolgabíró jelentése igen alaposnak tüntette fel. — Ezért a bíróságot azzal, hogy könnyelműen cselekedett, nem szabad megvádolni.

Vlád Aurél: Eljen a reakció! (Nagy zaj.)

Zboray Miklós: A képviselőháznak meg kell óvnia az alkotmánybiztosítékok legfontosabbját, a mentelmi jogot.

Gáll Sándor: Ne igazgasson a képviselő!

Zajos felkiáltások: Itt nem erről van szó!

Az elnök: Ha nem lesz csend, felfüggeszti a munkát!

Zboray Miklós: A mentelmi jogot itt felfüggeszteni nem lehet.

Olay Lajos: Az állam érdeke mindenekelőtt való. Emlekezteti a Házat, hogy annak idején Miketicsot is letartóztatták bírói ítélet nélkül s ezt a Ház helyeselte. Jurigát okvetlenül ki kell adni.

Váczsonyi Vilmos: Olay szavaira reflektál. A közjogi szempontjából szól a kérdéshez. Olay azt mondta, hogy az ország érdeke minden törvény felett áll. Talán nem az ország érdeke függ attól, hogy Juriga Nándor, vizsgálati fogságban marad. Ez tisztán jogi kérdés. (Óriási zaj.)

Kálosi Viktor: Ugy beszél, mint Vlád Aurél (Rendre.)

Elnök: Ne zavarják a szónokot! Azt akar-

A behorpadt vagy átvágott acélvérték alól meleg sugárban szökött elő a piros vér. A lovak vértetének csattogása, a sebesültek, a legázoltak vérfagyasztó ordítása, biztató kiáltások, a fegyverek, pajzsok éles csengése, szitok, káromkodás, segítségnyújtás és halálhörgés töltötte be a levegőt. A két sereg egy forgataggyá vált s az örült kavargás izgalmai kivertették a harcosokat emberiségükből egészen. A fegyverbírók fegyveresen, a sebesültek puszta kézzel a fogaikkal ölték, marták egymást. Nem akar engedni senki, úgy küzd minden ember kétségbeesetten, mint megannyi hős s e borszasztó viadalban vígyorgó nevetéssel, meglegedetten aratja dus vetését csontkezelével az inség és a — halál!

A csatabárdos nehéz vértések kifáradtak az öldöklésben vagy elhullottak a viadalban, de mégse tudták Rudolf seregét áttörni. Szörnyű drága minden talpalatnyi tér, úgy a védőknek, mint a támadóknak. Ottokár azonban előnyben van, mert vértézeti lándzsás lovasait még nem küldte a harcba, most azonban felismeri e perc fontosságát s maga vezeti őket támadásra. A lovasok sűrű tömegben lándzsájukat előre szegezve indulnak támadásra. A roham rettenetes súlya alatt törőpán dühörög a föld s átláthatatlan szürke per csapódik fel a vágtató lovak lábaj, alatt magasan a levegőbe.

Az élő emberi gát megtépve, ellankadva az előlbi küzdelemben nem képes ellentámasztani a szörnyű rohamnak. A közép meginóg s lassan hátrálni kezd, majd rendetlen tömegben siet át a vértől piros Sulz patak. A felbon-

tott csatarendet Rudolf császár személyesen igyekszik helyreállítani, de a zürzavarban közlebe lelközök egy ellenséges lándzsás csapat Füllenstein Herbot lovag vakmerőn megtámadja őt, de a császár észrevevén idejében szándékat, támadóját kidobja nyergéből. A veszély azonban nem múlt el, sőt nagyobbodott. Egy pillanattal később Rudolf Valens nevű főringiál lovagtól megtámadva kiesik nyergéből. A császárt veszélyben látva egy svájci lovag, Ramsoyagi Walter Henrik, zürichi társaiyal segítségére siet s kemény küzdelemmel feltartóztatják a lándzsások támadását mindaddig, míg Rudolf császár újra lóra pattant s összegyűjti hátráló híveit.

A középsereg vissza lett vetve, de a jobb szárnyon még küzdenek a magyarok. A közép visszavetése után azonban nem bírják ki a most már ellenük egyesülten küzdő ellenség közep és balszárny támadásait. Legtöbbnyire gyalogosok, de azért vitézül állnak szembe a lovás vértésekkel. Csodálatos halálmegevetéssel vakmerőn harcolnak. A csatabárd súlyos ütését könnyedén védik ki, nehéz pajzsukkal s a másik pillanatban már támadójukra sújt tuskos buzogányuk. Sűrűn hull a oseh nagy magas lovairól, de az elesett helybe új harcos támad. Hosszu ingadozás, új meg új támadás visszaverése után mégis, vissza kell vonulniok. Visszavonulásuk a legnagyobb rendben megy véghez s a Sulz patak mögött szilárdan megvetik lábukat és csakhamar százával repül a sívító nyilvessző az ellenség tömött soraiba s megakadályoz minden közeli támadást. (Vége köny)

ják, hogy utasítsam rendre és nem is hallhatom a szónokot.

Vázsonyi a mentelmi jog szempontjából tárgyalja a kérdést. Hallatlan a bíróság eljárása, hogy a képviselőhöz engedelmével nélkül vizsgálati fogságot rendel el egy képviselő ellen.

Rákosi Viktor: Joga volt hozzá. Jogi szempontból nincs igaza.

Elnök: Rákosit rendreutasítja közbeszólásáért.

Vázsonyi: A bíróság határozata a mentelmi jog legsúlyosabb megsértése. Csak a ház engedelmével tehetné volna azt. Nem hajlandó oly könnyen letárgyalni a mentelmi kérdést, hogy az ország érdeke mindenek felett áll. Mi súlyos csatákat vívtunk a mentelmi jogért. A bíróság eljárása jogtalan volt. (Nem áll!) Súlyos vétséget követett el a törvényeszkék a mentelmi jog ellen. Egy szolgabírói jelentést nem fogadhat el bizonyítéknak, mely valakinek letartóztatására bizonyíték volna. A szolgabírói okmány csak valaszínűnek mondja a szökési szándékot. Aki szökik, nem kér felsőbb egyházi engedelmet. Ha valaki azt előre bejelenti, nem tekinthetjük azt szökésnek. A szökésre vonatkozó érv tehát nem állhat fenn. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy gondja van rá, hogy Juriga meg ne szökjék. Oly tehát nyugodt lehet.

Vázsonyi azzal végzi, ha Juriga megakarna szökni, adományozzuk őt Amerikának, de tartsuk meg magunknak a mentelmi jogát.

Polónyi miniszter azt feleli, hogy éppen a mentelmi jog érdekében kell precedenst alkotni. Ha egy bíróság egy elítélt képviselőnek letartóztatását elrendeli szökés gyanúja miatt, akkor a Háznak azonnal intézkednie kell. Mivel azonban a költségvetés tárgyalása fontosabb mint Juriga ügye és mivel ehhez még sokan akarnak szólni, a tárgyalást szakítsák félbe és a költségvetés után folytassák.

Szünet után.

Polónyi indítványát elfogadták. Az idő késszre járván ma már a költségvetést sem folytatták, hanem áttértek az

interpellációkra.

Baloghy Ernő a biztosítási ügy rendezéséről interpellál.

Polónyi azt feleli, hogy legközelebb a javaslatot benyújtja. Tudomásul vették.

Nagy György Apponyit interpellálja, mert Schwartz Gusztáv tavár az egyetemen megtámadta a mentelmi bizottságot, mivel a Fejérváry-kormány vád alá helyezését akarja indítványozni.

Hentz Károly az Uránia színházban a »Rendnek muszáj lenni« előadásért interpellálja Apponyit. Az Uránia elnöke Molnár kultuszminiszteri államtitkár. Az állam támogatása nélkül nem tudna fennánni, mégis a spanyol inkvizíció hazugságait adja elő, melyeket a történelem megcáfol. Aki nem hiszi, hallgassa meg az egyetemen Ballagi előadását. Mit szólnak hozzá, ha a rituális vérvádat államilag támogatott intézetekben szemléletőleg adnák elő? Kéri a miniszter intézkedését. Apponyi nem volt jelen az ülésen. Az ülés vége 3 órákor.

Biharvármegye a múlt hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsági tegnap tartotta meg december havi ülését a vármegyei ház kistermében. Az ülésen *Glac* Antal főispán elnökléte alatt jelen voltak *Fetser* Antal, *Miskolc*zy Ferenc dr, *Wallner* Ödön dr, *Baranyi* András, *Balogh* János, *Balázsházy* Iván, *Jancsó* Károly, *Hegyessy* Márton, *Balogh* Elemér, *Des Echerolles* Kruspér Gilbert, *Eröss* Rezső, *Papp* Miklós, *Varró* Domokos, *Vasady* Lajos, *Virágh* Béla dr, *Cziffra* Károly, *Markovits* Károly, *Zigre* Miklós, *Kondor* Mihály.

Az ülést *Glac* Antal mint elnök 10 óra

kor nyitotta meg. Első tárgy volt az alispán múlt havi jelentése. E szerint a vármegye közegészségügye novemberben rosszabb volt, mint az előző hónapban. Különösen a roncsoló toroklob lépett fel járványszerűleg.

Baranyi András a megyei rendkívüli közgyűlésen elfogadott telefon hálózat kibővítését terjesztette a bizottság elé, melyet tudomásul vettek.

Kondor Mihály állatorvos az állategészségügyre vonatkozólag tett jelentést, melyben a novemberi állategészségügyet kedvezőnek tüntette fel.

Az adóügy is kedvezőbb volt a múlt hónapban, mint a múlt év ugyanilyen időszakában. A pénzügyigazgató jelentése szerint ugyanis november hóban 549768 korona és 85 fillérral folyt be több egyenes adó címén, mint 1905. november havában. A pénzügyigazgató jelentette még, hogy az egyenes adó kivételére az előmunkálatokat már foganatosították.

Varró Domokos a postahivatalok kibővítésére vonatkozólag tesz jelentést. Jelentésében tudatja a bizottsággal, hogy a nagyobb forgalmu helyek legnagyobb részében már fel van állítva a postahivatal. A pénzügyigazgató jelentését követte a tanfelügyelő jelentése.

Vasady jelentésében a múlt hóban létesített iskolákról tesz jelentést. Ugyanekkor jelent, hogy Ürögdön a román iskolában 1100 könyvekből tanított a tanító. A könyveket elkoboztatta. A tanfelügyelői jelentés legérdekesebb része a dobresti és a dusesdi iskolák ügye. A két községben ugyanis szépszámu tanköteles van és a községek már fel is lettek hiva két iskola felállítására. Azonban ugy Dobrest, mint Dused hallaiak sem akarnak az iskoláról, a felhívást nem akarják teljesíteni mert ők már meg vannak nyugodva a régi állapotokba. Szóval nem akarják a kultura szerkerét ősi elmaradt falujukba bebocsájtani. A közigazgatási bizottság a tanfelügyelői jelentésére határozatilag mondta ki, hogy a két községet kényszeríteni fogja az iskolák felállítására.

A bizottsági ülés e határozata után déli 12 órákor véget ért.

UJDONSÁGOK.

A biharvármegyei gazdasági egyesület a jászóvári prépostnál.

A biharvármegyei gazdasági egyesület küldöttsége *Eröss* Rezső szakosztályi elnök vezetése alatt tegnap tisztelgő látogatást tett a jelenleg városunkban időző dr *Takács* jászóvári prépostnál, hogy átadja neki az egyesületnek a gazdasági felső oktatás újjászervezésére vonatkozó emlékiratát s ugyane tárgyban a földmivelésügyi miniszterhez ismételtlen felküldendő beadványát.

A küldöttség vezetője kifejtette, hogy mily nagy szükség volna a mezőgazdasági felső oktatást az egyetemnek kötelékébe vonni s felállítani a földmivelési és mezőgazdasági fakultásokat. Az egyesület nevében kéri a jászóvári prépost hathatós támogatását, mint aki a Kassán felállítandó Rákóczi-egyetem ügyének lelkes vezére.

Dr *Takács* Menyhért meleg szíveséggel fogadta a tisztelgő küldött eget, megköszönte bizalmukat s kijelentette, hogy meggyőződésel szerint mi sem áll utjában a földmivelési és

mezőgazdasági fakultások szervezésének, annál kevésbbé, mivel a kassai, keszthelyi, kolosmondori és debreceni gazdasági szakiskolák a folyó iskolai évtől kezdve gazdasági akadémiákká alakítottak át, amelyeknek elméleti tanszékei minden különös áldozat nélkül bevonhatók az egyetem kötelékébe. Kolozsvárt a bekapcsolás azonnal megtörténhetik. A mi Kassát illeti, az ottan felállítandó egyetem eleve ugy van kontemplálva, hogy ottan mezőgazdasági fakultás is legyen és pedig szervi kapcsolatban a mennyiségtaui és természettudományi fakultással. Helyesen teszi a biharvármegyei gazdasági egyesület, ha ezt a fontos kérdést felszínen tartja s ha a kolozsvári és kassai mezőgazdasági fakultások szervezése iránt nemcsak a földmivelési minisztert, ha em magát a törvényhozást is sürgősen megkeresi.

A lelkes főpap végül megígérte, hogy tőle telhetőleg mindent megtesz ez üdvös eszme megvalósítása érdekében s különösen a kassai egyetem felállítására vonatkozó politikai akció további vezetésében ezt egyik irányadó szempontnak fogja tekinteni.

Harc a tüdővész ellen.

A tüdővész elleni védekezés ügyében dr *Gerő* Sándor orvos által megindított mozgalom örvendetesen halad célja felé. Sikertel felkelteni a mozgalom iránt *Glatz* Antal főispán és *Rimler* Károly polgármester érdeklődését, sőt ma már a főispán áll a mozgalom élén s főleg ennek tudható be, hogy ugy a hatóságok, mint a társadalom, teljes odaadással igyekeznek a mozgalom sikerét előmozdítani. Szükség is van a társadalom oly nagyarányu támogatására, a milyen nagy és nemes maga a cél. — Hír szerint *Glatz* Antal főispánnak sikerült a koránynál évi 30000 korona államsegélyt kieszközölni egy Nagyváradon felállítandó tüdőbeteg szanatóriuma javára; azonkívül már is folytak be adományok egy hasonlóu rendelő intézet javára. De még ez mind igen kevés a nagy cél megvalósítására. A Gyulán épített *József* főherceg szanatóriumnak évenként 50,000 koronát ad az állam s azonkívül óriási adományokkal járultak a szanatórium fenntartásához, mégis nagy szükség van a társadalom támogatására s az ottani szanatórium egyesület 6000 taggal bír.

Nagyváradon is csak ugy valósítható meg az emberbaráti nemes cél, ha a társadalom siet buzgó támogatásával. Ez vezette az előkészítő bizottságot, élén *Glatz* Antal főispánnal, dr *Miskolc*zy Ferenc alispánnal és *Rimler* Károly polgármesterrel, hogy a »Tüdővész ellen védekező egyesület« megalakítását előkészítsék. Az alakuló gyűlés holnapután, szombaton lesz, amelyre a következő meghívót bocsátották ki:

Van szerencsénk a »Tüdővész ellen védekező egyesület« folyó évi december hó 8-án szombát délelőt 11 órákor Nagyvárad város közgyűlési termében tartandó alakuló gyűlésre tisztelettel meghívni.

Tárgysorozat: 1. Az egyesület megalakulása. 2. Az alapszabályok megállapítása. 3. A tisztikar megválasztása és a bizottságok megalakítása. 4. Védnökök választása. Nagyvárad, 1906. december hó 2 án. Az előkészítő bizottság nevében: *Glac* Antal főispán, dr *Miskolc*zy Ferenc alispán, *Rimler* Károly polgármester.

* **A város rendezése.** Nagyvárad város pénzügyi szépészeti közlekedési és gazdasági szakbizottsága tegnap együttes ülést tartott a városházán. *Rimler* Károly elnökléte alatt jelen

voltak: Mezey Mihály, Guttmann József, Komlóssy József, Lukács Odón, Ragány János, dr. Laróthy Akos, Beczkay Lajos, Altnöder Endre, Schvarcz Izodor, Rendes Vilmos, Balogh Döme, Incze Lipót, Heller Ede és Juricskay Barna. — Első sorban a Poynár-ház kiugró részének levágása kérdésében tanácskoztak. Poynár János barátságos egyezség útján hajlandó Bémertéri házából 140 négyszögmetert levágni 65,000 korona összegért, de kiköti, hogy a megmaradó területen új épületet emelhesen. Id. Rimandóczy Kálmán ajánlatot tett, hogy a Poynár-ház levágása esetén hajlandó 50 évig 60,000 korona 5 százalékos kamatát fizetni s ezt betáblázás útján biztosítani, azonban a fürdő és a Royal-kávéház előtti teret a város aszfaltoztassa ki, s ő, illetve jogutóda azt bérfizetés nélkül 50 évig használhassa, Komlóssy József tanácsnok, mint előadó az egyezség elfogadását ajánlotta. A bizottság hosszabb eszmecsere után kimondotta, hogy az egyezség elfogadását javasolja a közgyűlésnek. A másik tárgy Liget-utca és Menház-utca kinyitása és rendezésének kérdése volt. — A múlt közgyűlés uszítottá ugyanis a tanácsot, hogy az iránt mielőbb terjeszsen elő javaslatot. Altnöder Endre mérnök részletesen ismertette a kérdést s kimutatta, hogy ha az illetők ingyen adnák is az utca nyitáshoz szükséges ingyen telkeket, s a város csak a lebontandó épületeket s más kiadásokat fedezné, mégis 46559 koronába kerülne a rendezés. Mivel az ügy még nincs kellőleg előkészítve, az ügyet visszaadták a tanácsnak, azzal, hogy tárgyaljon az érdekeltekkel s ha tisztázva lesz az egész kérdés, akkor terjessze a közgyűlés elé.

* **Rákóczi-utca.** A Rákóczi-ünnep alkalmából tudvalevőleg Nagyvárad város törvényhatósága díszközgyűlést tartott, amelyen a többek között elhatározta, hogy a Fő-utcát Rákóczi Ferenc-utcának nevezi el. A közgyűlés ezen határozata azonban még most sincs végrehajtva. Dr. Kazay Kálmán törvényhatósági bizottsági tag valószínűleg azt gondolja, hogy a tanács megelégedett ezen határozatról s tegnap önálló indítványt adott be, hogy a törvényhatóság nevezze el a Fő utcát Rákóczi-utcának. Ez az indítvány nem egyéb egy kis figyelmeztetésnél.

* **Kitűntett apáca.** Őfelsége, a magyar király, Marschall Mariannának, a kisasszonyunkról nevezett pozsonyi zárda főnöknőjének, a nőnevelés terén kifejtett buzgó és eredményes működése elismerésül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **A hollódi sebesültek állapota.** A hollódi vasuti szerencsétlenség életben maradt áldozatai, kiket a kórházba kellett szállítani, mindnyájan jobban vannak. Tegnap az a hír volt elterjedve, hogy Radák lábát amputálták, ez a híresztelés nem bizonyult valósnak. Haberland állapota határozottan javult. A többi sebesültek javulása már annyira előre haladt, hogy néhány nap múlva elhagyhatják a kórházat. A kórházban egész nap valóságos vándorlások vannak, annyira érdeklődnek a szerencsétlenül jártak után.

* **Öngyilkosság.** Tegnapelőtt este Szlovik Ferenc kislördő-utcai cipész iparos zsiroszódát oldott fel és azt megitta. A marólug az öngyilkos belső részeit oly erősen összeégette, hogy kórházba szállítása után néhány perc múlva meghalt.

* **Temetés.** Tegnap temették el Molnár Iósef nyug. adótárnokot, 1848—49. honvédszár főhadnagyot nagy részvét mellett.

* **A legközelebbi nemzetközi szociálista-kongresszus.** A szociálisták nemzetközi kongresszusa augusztus 18-án kezdődik Stuttgartban és tart egész 24-ig. Az egész világ szociálistái készülnek erre a kongresszusra, amelyen nagy és jelentékeny kérdések fognak tárgyalatni. A német szociáldemokrata testület már most küldi szét a meghívókat s ezeken a meghívókon a programpontokat is megjelöli. E programpontok a következők:

1. A szociálista nemzetközi irodák határozatainak megerősítése.
2. A kongresszusok szabályozása; az irodák és az interparlamentáris bizottság alapszabályai.
3. Militarizmus és a nemzetközi konfliktusok.
4. A szociálista munkáspártok és szakszervezetek egymáshoz való viszonya.
5. Gyarmatügyi kérdés.
6. A külföldi munkások kivándorlása és bevándorlása.

* **Szerencsétlenség egy épületnél.** Tenkei tudósítónk egy szerencsétlenül járt ácssegédéről ad hírt. Marok Miklós ácssegéd hétfőn délután egy magas állványra ment fel, hogy ezen keresztül az épülő félben levő háztetőre jusson. Utközben azonban megcsuszott és oly szerencsétlenül esett a földre, hogy belső sérüléseket szenvedett. A lezuhant ácssegédet beszállították a biharmegyei kórházba, hol tegnap meghalt. Az ügyben megindították a vizsgálatot annak felderítésére, hogy nem terhel-e valakit gondatlanság.

* **Elfogott betörő.** Az elmúlt éjjel a Fő-utcán levő Nagy Gyula tulajdonát képező kefék üzletben ismeretlen tettes betört és onnan a napi bevétel s ezenkívül több kisebb apró tárgyat elvitt. Az illető akinek valószínű célja az volt, hogy a szomszédba levő Boros I. éksz. rész üzletébe hatolhasson be, felsült, mert a falat melyet ugyan megkezdett, nem volt képes keresztül törni. Nagy Gyula feljelenése folytán a rendőrség bünyügyi osztálya nyomozást indított s nyomozás során megállapított, hogy a tettes Jelinek Gyula rosvott multu egyén. Nevezetnek kézrekerítésé iránt kellő intézkedés megtétele. A nyomozás kellő eredménnyel is jár, mert még a tegnapi nap folyamán délután 2 órakor értesítette a rendőrséget a mezőtelegi csendőrőrs, hogy Jelineket letartóztatta. Jelinek beszállítása végett Vass Károly rendőr ellenőr kiutazott Mezőtelegre.

* **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legesinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyancsak mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

A nagyvárad mezőgazdasági kiállításon nagy díszkövvel kitüntetve.

„Hungária“ Galván Művek

Fémáru gyártelep: Minta raktár:
Kossuth Lajos-u. Bómer-tér.

DÉNES BÉLA
NAGYVÁRAD.

Ajánlja saját gyártmányu china-ezüst evőeszközöket, dísztárgyait és használati cikkeket gyári áron.

Evőeszközök, alpacca alappal, 12 darab evő kés, villa vagy kanál 20 korona. Kopásért a legmesszebb menő jótállást vállal. Karácsonyi és újévi ajándékok 4 koronától feljebb!

A nagy közönséget tisztelettel meghívom dusan felszerelt modern minta raktárom szíves megtekintésére minden vételkényezzer nélkül. — Nagy képes árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Vig Özeveg.
Péntek: Kék szakállu herceg.
Szombat: Kék szakállu herceg.
Vasárnap este: Felhő Klári.

Cyranó de Bergerac. Rostand romantikus, remek drámáját kevesebb közönség nézte végig, mint amennyit a darab és az előadás megérdemelt volna. Akik azonban ott voltak, azok egy igen jó drámai előadás élvezetében részesültek. A címszerepben intelligens művészi tökéletességgel Tóth Elek excellált. Ragyogó Cyranója legkitűnőbb szerepe a művészeknek. A darab sikerét biztosította Roxán szerepében E. Kovács Mariska, ki elbájolóan szép és minden ízében igaz volt. Christján szerepében Nagy Sándor buzgólkodott kevesebb sikerrel. Fehér Guiche grófja mellett jók voltak Palásthy, Szarvasi Bérczi. Az első felvonás csoportos jeleneteit a szerep nem tudás jellemezte, hanem már a második felvonástól végig helyén volt mindenki. Az esti előadás buzdíthatná az igazgatóságot, hogy a reportoir keretében hetenkint egy dráma is szerepeljen.

—dy.

TÁVIRATOK.

A horvát országgyűlés

Zágráb, dec. 5. A horvát országgyűlésen Tomics Starcevic-párti képviselő interpellációt jelentett be, hogy az államvasutak horvátországi vonalain kevés a horvát tisztviselő.

Elegovics Starcevic-párti gunyosan: Eljen Kossuth!

Frank dr: Ez a magyar gazdálkodás!

Elegovics: Ez a ti Kossuthok!

Pinterovics: Nem igaz! (Lárma.)

Lukinics képviselő a Strasznoi eset miatt interpellál, melybe Frank is bele van keverve. Starcevicsek közbekiabálnak.

Lukinics: Kibálásokkal a piszkos ügyet nem fogjátok eltussolni. Bezzeg amíg azt hitették, hogy Strasznoi osztrák miniszteri tanácsos, tanácskoztatok vele. (Nagy lárma.) Starcevic alelnök fellüggeri az ülést, majd újból megnyitván, rendre utasította Lukinicsot és Elegovicsot. Ekkor a rezolucionisták padján óriási lárma támadt. Alelnök az ülést berekesztette.

NYILTÉR.

Dr Perczel Adolf

üggvédi irodáját

Nagyváradon Pável-utca 14 sz. a.

megnyitotta.

Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a **Szabó-féle Körös-parti vendéglőt** átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Izletes magyar konyhával, kitűnő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyváradai sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörökvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyújtsak és polgári árakat. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron **társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.**

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglős,
Körös-utca 1. szám.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. —

40.

Írta: Fergus Hume.

— Angolból. —

A következő tanu dr Chinston volt, aki azt bizonyította, hogy a halált kloroform-mérgezés okozta; utána pedig Gorby jelentette, hogy a meggyilkolt keztyűjének párját a vádlott felső kabátjában találta. Ez után Moreland Rogert, a meggyilkolt bizalmas barátját szólították vallomásra. Tanu még Londonból ismeri Whytet és Melbourneban is nagyon sokat voltak együtt. A gyilkosság estéjén együtt voltak a bourke-utcai Orient-szállóban. Whyte nagyon izgatott volt és sokat ivott. Az Orientből átmentek egy másik fogadóba a Russell-utcában s ott tovább folytatták az ivást, míg végre mind a ketten lerészegedtek. Whyte levette a felső kabátját, hogy nagyon melege van, s nemsokára elment, ott hagyván őt, Morelandot, aki elaludt. A pincér keltette föl, hogy menjen már haza. Ő, Moreland, el is indult s kezében fogta a Whyte felsőkabátját, hogy majd átadja neki; de az utcán valaki hirtelen kikapta a kezéből s elszaladt vele. Arra még emlékszik, hogy rákiáltott az ismeretlenre: «Tolvaj!», de mikor utána akart szaladni, hát elbukott. Nagy nehezen haza vánszorgott és ruhástól lefektűt, de már korán reggel föl kellett kelnie, mert elutazott. A keresekérdésekre így vallott tovább:

Calton: Mikor ön kijött az utcára a fogadóból, látta-e megboldogultat?

Tanu: Nem láttam; de annyira ittas voltam, hogy a megboldogultat is csak akkor vettem volna észre, ha megszólított volna.

Calton: Miért volt izgatott a megboldogult, mikor ön találkozt vele?

Tanu: Nem tudom; nem mondta meg.

Calton: Miről beszélgették?

Tanu: Mindenféléről; leginkább Londonról.

Calton: Nem beszélt a megboldogulttal a mi okmányokról?

Tanu (meglepetve): Nem; nem beszéltem.

Calton: Bizonyos ön ebben?

Tanu: Egészen bizonyos vagyok.

Calton: Hány órakor ment ön haza?

Tanu: Azt nem tudom; sokkal ittasabb voltam, semhogy tudhatam volna, hány óra.

Mivel már későre járt az idő, a tárgyalás folytatását másnapra halasztották. Calton az első nap mérlegében ezt a két kedvező körülményt állapította meg Fitzgerald javára, elő-

szőr; az idő nem egyezését Ronkin kocsis és mrs Sampton vallomásában! másodszer: Royston szerint a gyilkos gyűrűt viselt a mutató ujján, holott Brian mindent ékszert gyűlt.

Ezek ugyan gyöngé bizonyítékok voltak azzal a sok terhelő körülménnyel szemben, amelyek mind a vádlott bűnössége mellett szóltak. A közvélemény általában megosztott s körülbelül egyforma számmal voltak, akik Brian ártatlanságában és bűnösségében hittek. Ekkor azonban nagyot fordult a kocka, mert egészen váratlan dolog történt. Az összes lapok külön kiadásban jelentek meg és futó tüzként terjedt a hír az egész városban, hogy:

Megkerült Sal Rawlins, a főtanu!

XVIII. FEJEZET.

Sal Rawlins vallomása.

S a hír való volt; Sal Rawlins az utolsó órában jelentkezett, hogy megmentse vallomásával egy bizonytalan emberéletet. Magde öröme határtalan volt; azonnal oda akart rohanni az öreg Guttersnipe anyóhoz, ahol Sal Rawlins lakott és Calton csak nagy nehezen tudta visszatartani ettől a meggondolatlan lépéstől, Brian szintén megörült a hírek; most már, miután tudta, hogy a «Királynő» csakugyan meghalt és sirba vitte a titkot, amelyet meghallani ő, Brian, a gyilkosság éjszakáján nála járt; — most már ő is örült, hogy Sal Rawlins tanúságot tehet az ártatlansága mellett, mert tudta, hogy szabadulása fejében nem kell elárulnia e titkot.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, december 5.

Osztrák hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámitoló bank	506
Rimamurányi	525
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670
Közuti vasut	594

A gabonátőzsde határideje.

Budapest, december 5.

Buza április	14.88	14.45
Rozs április	13.30	13.32
Tengeri ápt. 1907	10.32	10.34
Repeze aug.-ra	26.80	27
Zab apr.-ra	15.00	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 dec 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	116.40
Magyar koronajárdék 4%	95.95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	84.47
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96
Magyar gyermek sorsjegy-kölesön	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	153
Osztrák járdék papírban	90
Osztrák járdék ezüstben	100.10
Osztrák korona járdék	117.
Osztrák járdék aranyban	99
1860. öszt. államsorsjegyek	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	17.60
Magyar hitelbank részvény	814.50
Városi villamosvasut	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	679
20 frankos frankos (Napolendör)	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	676.50
Német birodalmi márka	19.90
London vista	117.62
Páris vista a	95.45
20 márkás arany	28.48

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. december 3. 4. napján tartott vásárban eladott természetmenyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső 13.20 12— Kétszeres buza 10.80 10.60 10.40 Rozs 6 10.40 uj 10.20 10— Árpa 6 11.60 uj 11.40 11.20 Zab 6 12.40 uj 12.20, 12— Tengeri 8.60 8.40 — Borsó 30 Lencse 36— Bab 18— Köleskása 36— Burgonyó 4.— 100 kiló lángliszt 25.20 Zsemlyelisz 24.20 Fehérkenyérlisz 23.60 Barnakenyérlisz 20— Széna fuvarral 5.60 Szalma fuvarral 6. Sőzött szalonna 160— Zsup-szalma — 14. Alom-szalma 10 1 köbméter búkkfa 8— Tölgyfa 8.— Cserfa 8— 1 kiló marhahus I. o. 1.44, kiló marhahus II. o. 1.36 kiló marhahus III. o. 1.28 1 liter ó-bor 1—, 1 liter uj-bor 80— liter pálinka —.72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2— 1 m. kőso 21.80. 1 mm. nyers faggyu 72— 1 m m. olvaszt. fagyu 92 — 1 mm. szappau 50.— 1 mm birka gyapju —. 1 m m. magyar gyapju 1 mm. —. hltr. -bor 64 —. 1 hltr. ujbör 38. 1 m. m. mész 1.80 1 mm kemény faszén 5 mm puha faszén 3. 1 — hltr. kendermag —. 1 hlt. köles —. 1 hltr. repce —. 1 hlt. dió 38 — 1 hltr. mogyoró —. 1 hltr. aszalt szilva —. 1 kg savanyu káposzta — 1 kg szalonna nyers 1.50 1 kg sertéshus 1.44 1 kg vereshagyma 14— 1 kg foghagyma —. 40 1 kg bors 2.20 1 kg paprika 4.50 1 kg b. arna kenyér 18— Egy liter kőolaj —.44

Marha ártáblázat 1906. évi dec. 3—4.

1 pár I-ső rendű jármos ökör 860—1400 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 740—900 korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör 650—780 korona.
1 drb fejős tehén 200—500 kor., 1 drb vágó ökör 300—480 kor. 1 drb. vágó tehén 240—400 ökör 1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 70—100 kor., 1 drb egy éves borju 80—190 kor., 1 drb két éves borju 100—250 korona. 1 drb hizott sertés 120—122 kor., pár fél éves sertés 38—06 kor., 1 pár egy éves sertés 72—90 kor. 1 pár két éves sertés 130—190 korona 1 drb. igás ló 170—250 korona. 1 párökörbőr 80—100 gor., 1 pár tehénbőr 60—80 kor. 1 pár borjabőr 10—12 kor., 1 pár lóbor 30—36, korona.

Forgalmi kimutatás 1906 dec. 3—4.

Tiszta buza körülbelül 2000 hlt — Kétszeres buza 900 hltr Rozs 1300 hltr Árpa 600 hltr Zab 750 hltr Tengeri 700 hltr burgonya 160 hltr.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 216 félhizott 203 drb 2 évesből feljebb 240 drb 1 éves fél feljebb 200 Süldő 196 drb malacz 173 drb. Vágó marha 110 drb Jármos ökör 353 drb Fejős tehén 460 drb borju 347 drb bivaly 14 drb uh és kecske 95 drb Ló 525 darab

A szerkesztésért felelős:

Dr. VÜSKIÓ GYULA.

A Nagyváradai Hitelbank takarékos és segélyszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

Vik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

Egy-két jó családból való,

2—3 középiskolát végzett fiu

fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéli könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig.

Értesítés.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906. november 25-én megtartott közgyűlésén, hozott

határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszáz ezer koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsátanak 2500 darab új részvény 200 korona névértékkel.
2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállításáért és illeték fejében 3 korona.
3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906. december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50% százalékos kamattal térül

viszsa, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907. január 1-től számított 6% százalékos kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvényre egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárható ideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság
igazgatósága.

Az 1906. évi december hó 1-én esedékes

**4%-os magyar koronajáradék
és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek
szelvényeit**

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánerendek, étlapok,
naplók,
palackcímkék,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk
részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket.
Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

confectio és divatáruháza gyvára, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiú téli kabátokat és ruhákat kézen vagy méret után. Nagy választék mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cerna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kolengyékot minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szörme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

Új varroda és szabász-terem.

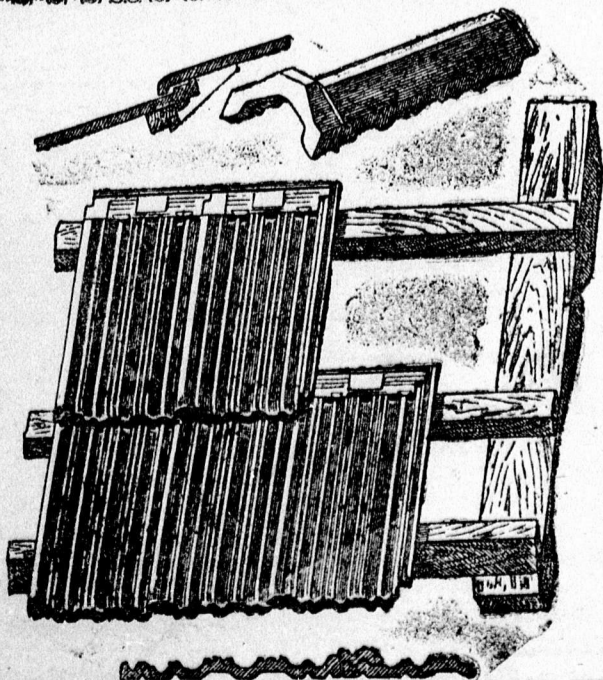
Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Áruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánóságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állítanom valóságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitűnő tisztelettel, az Alkalmi Áruház tulajdonosa
SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.

ROSENBERG IZSO

impregnált cementfedéleserép gyára,
Nagyvárad.

Ajánlja kitűnően bevált cementfedéleserép gyártmányait.

Évi gyártási képesség 1.000.000 darab.

Piros, fekete és ceme tiszürke színben! Leginesszebb menő szavatosság!

Hófúvásnak és esőnek ellenálló anyag.

Telefon 67. szám.

Jutányos árak!

Telefon 67. szám.